

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vitæ Pontificum Romanorum

Ex Antiquis Monumentis Collectae

Sandini, Antonio

Bambergae, 1753

CXLI. Gregorius V. Anno Christi 996. Ottonis III. Reg. 14. Basil. & Const. 21.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65464](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65464)

eius Nomentanus, qui titulo Consulari munitionem S. Angeli possidere aggressus est: quam adeptus, inde infestare non nihil cepit ipsum Joannem Pontificem.

(3) Vide annotat. 10. ad Leonem III.

(4) Martinus Polonus in Chron. pag. 344.

CXLI.

GREGORIUS V.

ANNO CHRISTI 996.

OTTONIS III. REG. 14. BASIL.
& CONST. 21.

GREGORIUS V. Germanus, Bruno antea dictus, fulgens regiâ Ottonis affinitate, anno 996. Pontifex creatur. (1) Quo die, non comperio. Ante diem tamen postremum Maji iniisse honorem summum, pro certo affirmaverim. Eo enim die, qui solemnis erat Pentecostes, Ottonem III, cujus favore auctus fuerat dignitate tantâ, Imperatorem rite constituit. Habuit deinde eo præsentem Romæ Concilium in quo Collegium Septemvirum Imperatori creando institutum, edunt non pauci. (2) Ottone in Germaniam profecto, Gregorius à Crescen-

Bar. an.

996. 9. 5.

7. 27. 38.

Pag. 9. 1.

& seqq.

tio Nomentano pellitur ex Urbe.
 suffecto in ejus locum Joanne Epi-
 scopo Placentinorum, qui Joannes
 XVI. appellatur. (3) Gregorius
 Ticinum se confert, celebratōque
 ibidem Concilio, Crescentium per-
 cellit anathemate. Otto, auditā
 expulsiōe Gregorii, descendit in
 Italiam eum restitutus in locum
 suum. Venientem excepit Grego-
 rius Ticini: inde uterque Romam
 proficiscitur. Joannem oculis eru-
 us, auribus, naribusque præcis
 Imperator punivit, Crescentium ve-
 rō, qui se in arcem Hadrianam in-
 cluserat, captum multavit capite.
 Gregorius in Pontificatum restitui-
 tus, advocato Concilio, irritum
 fecit matrimonium contractum à Ro-
 berto Galliaë Rege cum Berta con-
 sanguinea, minitatus anathema, nī
 eam actutum dimitteret. Idem Ger-
 berto Ravennæ Antistiti, quem misso
 pallio fecerat Archi-Episcopum, jus
 dedit imperii exercendi in eam Civi-
 tatem, & monetæ cudendæ. Adje-
 cit etiam *Comaclensem Comitatum*, con-
 firmatis omnibus privilegiis, quæ à
 Romanis Pontificibus Ecclesiæ Ra-
 vennati

Pag. an.
 997. §. 5.
 An. 998.
 §. 18. 19.

Bar. an.
 998. §. 1.
 Pag. §. 4.
 18. 21.

vennati concessa fuerant. (4) Vitam amisit anno 999. XII. Kal. Mart. annis duobus, & mensibus amplius octo, quàm Pontifex creatus erat.

ANNOTATIONES.

(1) Auctor vitæ S. Adelberti Episcopi Pragenfis, apud Mabillonium Sac. V. Benedictino pag. 860. *Erat tunc in Capella Regis quidam Clericus Bruno, secularibus literis egregiè eruditus, & ipse Regio sanguine genus ferens.*

(2) Dupinus De antiqua Ecclesiæ disciplina Dissertat. 7. cap. 3. §. 3. dicit, incertum esse, quomodo, & à quo septem Electores institui fuerint. Sunt enim Scriptores, qui hanc Electorum institutionem tribuant Carolo Magno, ut Jordanus in Chronico: quæ sententia niti videtur auctoritate Innocentii III. c. Venerabilium De electione & electi potestate. Alii ejusdem institutionis Germania Principes auctores faciunt: alii eam Gregorio V. tribuunt, ut Blondus, Nauclerus, Platina (Bellarminus De Rom. Pont. lib. 5. cap. 8. & de Translatione Imperii lib. 3. cap. 1.) & alii Gregorio X, ut Aventinus lib. 5. Annalium Bojorum, & Omphrius in lib. De Comitibus Imper. ubi expresso probat, hos septem Electores non ante

ante fata Federici institutos esse. Denique nonnulli eam partim Gregorio V. partim Ottoni III. partim Principibus Germania tribuunt, quia cum hos omnes diverso modo hac institutio diversimodè tangat, ab omnibus approbari debuit. Atque horum sententiam præ cæteris Dupinus probat.

Natalis Alexander dissertat 17. in Hist. Eccl. Sæc. IX. & X. *Sub imperio Federici II. Germania Principes jus eligendi Imperatorem Septemviris detulere, qui deinceps soli Electores ab Historicis numerantur.* Alexandrum sequitur Pagius ad an. 996. §. 13.

Baronius ad an. 996. §. 55. ait, jus eligendi Imperatorem per Gregorium V. transfusum ad Germania Principes, haud tamen adeò liquere, per ipsum fuisse Electores ipsos numero senario, vel septenario definitos: sed *¶ si factum fuerit, constare tamen, nequaquam id fuisse usitatum.* Itaque §. 64. adjicit, numerum septem Electorum ab Innocentio IV. decretum in Concilio Lugdunensi I. Oecum. XIII. anno 1245. *Neque sua huic opinioni deest probabilitas, ut observant Monachi Congregationis S. Mauri in additionibus ad Glossarium Ducangii, verbo Electores. Præterquam enim quod circa hæc tempora in electione Imperatorum prævalere cæpit*
Ele-

Electorum auctoritas, certum est, ab Innocentio IV. Fridericum II. Imperiali dignitate in hac Synodo privatum fuisse, præceptumque à Romano Pontifice Ecclesiasticis Electoribus, ut Henricum Thuringia in ejus locum sufficerent.

Postea sententiam suam explicantes libijciunt hæc: *Certum videtur, per Ottonem III. rationem succedendi in Imperium innovatam fuisse, suffragiisque, balda interdum natalium ratione, electos demum Imperatores, qui prius solo jure hereditario, nataliumque privilegio sepius potiebantur. Hac aperte significat omnia Historia Germanica, quæ supersunt, monumenta. Nec alia sunt, opinor, errandi occasio Scriptoribus, qui Electorum originem ad hæc tempora referunt. Cum autem in eligendo Imperatore potiozem partem haberent septem Imperii Officiales, iique potentiores essent Germania Principes, sensim pedetentimque ad hanc devenere auctoritatem, ut sibi potestatem, cæteris Principibus exclusis, eligendi Imperatorem tribuere tentarent. Et paucis interjectis: Existimamus, nullo, quod indubitatum sit, monumento probari posse, ante Bullam Anream (anno 1356. editam à Carolo IV.)*

(septem

Septem Electores pleno sibi que proprio jure, quo scilicet ab electione alii Principes excluderentur, Imperatorem elegisse.

Quocunque tandem modo, & quando-
cunque septemvirum Electorum numerus
obtinuerit, parvi refert. Illud pervelim
haberi pro certo, jus eligendi Imperatorem
emanasse ab Romano Pontifice. Ejus qui-
dem rei testes sunt Innocentius III. in cap.
Venerabilem De electione, Clemens V. in
Clementina *Romani Principes, De jure-
jurando* edita in Concilio Viennensi Oc-
tum. X. Electores ipsi in Epist. ad Nico-
laum III. quæ est apud Bellarminum lib. 3.
De Translat. Imper. cap. 3. & apud Ray-
naldum ad an. 1279. §. 6. Quod facile
colligitur etiam ex Sacramento, quo Alber-
tus Imperator fidem suam Bonifacio VIII.
obstrinxit, recitato ab eodem Raynaldo ad
an. 1303. §. 9. His addunt, tam ante,
quam post institutum septemvirum Electro-
rum collegium, Pontifici Romano, à quo
renovatum est Occidentis Imperium, jus
fuisse Imperatoris electionem probandi, re-
probandive. Certè Ludovicus II. Impera-
tor Caroli Magni abnepos in epist. ad Basi-
lium Græcorum Imperatorem, apud Baro-
nium ad an. 871. §. 59. *Francorum Prin-
cipes, inquit, primo Reges, deinde verè
Imperatores dicti sunt si duntaxat, qui
à Romano Pontifice ad hoc oleo sancto
perfusi sunt.*

Septem

Septem ab initio fuere Electores, tres Ecclesiastici, Archi-Episcopus Moguntinus, Archi-Cancellarius Germaniæ, Trevirensis Gallia, Coloniensis Italia, & Laici quatuor, Comes Palatinus Archidapifer, Dux Saxonicus Archimareschallus, Marchio Brandenburgicus Archicamerarius, Rex Bohemia Archipincerna. Hinc vulgati Versus:

Moguntinus, Trevirensis, Coloniensis
Quilibet Imperii fit Cancellarius horum,
Et Palatinus Dapifer, Dux portitor ensis,
Marchio præpositus Camera, Pincerna Bohemus;

Hi statuunt Dominum eunctis per sæcula
summum.

In locum Comitis Palatini perduellis anno 1627, successus a Ferdinando II. Dux Bavaricæ Maximilianus, & anno 1648. pacis causâ octavus Elector idem Palatinus, qui nunc est Archithesaurarius, institutus est ea conditione, ut Maximiliani stirpe viri deficiente Palatinus restitueretur in locum pristinum, numerusque Electorum ad septem rediret. Demum anno 1692. novus Elector creatus Dux Hannoverensis, Archivexillifer.

(3) Pagius ad an. 998. §. 19. Joannes iste, licet Antipapa, Joannes XVI. appellandus, quod duo subsequentes Pontifices ejusdem nominis ejus aliqualem rationem habuerint, alterque Joannem XVII. & alter Joannem XVIII. in suis scriptis se nuncupaverit. Papebrochius in Conatu Chronico Historico id opti-

ma ratione ab utroque factum rectè existimat. Licet enim, *inquit*, non fuerit unquam verus Pontifex hic *Joannes XVI.* tamen exstabant sub eo nominis numero sparsa toto orbe, pro occasionum diversitate, Epistolæ ac Bullæ; quæ ne cum veri deinde Pontificis actis confunderentur, si hic quoque diceretur XVI, necesse habuit Silvestri II. successor permitttere, ut vocaretur Joannes XVI. *Quod nos etiam faciemus, ne si cum Baronio, & recentioribus passim velimus, expuncto hoc Pseudopapa, sequentium Pontificum numerum imminuere, publicis ac privatis eorundem ac sequentium temporum Actis ad- versemur.*

(4) Gregorius V. epist. ad Gerbertum Ravennatem, apud Rubeum lib. 5. Hist. Raven. pag. 273. & apud Labbeum tom. IX. Conc. pag. 753. *Ex gratuita largitate nostra post mortem Adelaida Imperatricis Augusta donamus tibi, tueque Ecclesie districtum Ravennatis Urbis, ripam integram, monetam, telonium, mercatum, muros, & omnes portas Civitatis. Si verò alia privilegia aliquibus facta apparuerint, sanctæ Ecclesie obnoxia, & huic nostro privilegio contraria, auctoritate Dei & S. Petri ad nihilum redigenda illa dijudicamus: & hoc quod facimus, stabilimus, & intactum perman-*
Sandini Vita Pontif. *Na unendum*

menam jubemus. Donamus etiam tibi,
 tuæque Ecclesia sancta Comacensem Co-
 mitatum, post mortem Aelaida Impera-
 tricis Augusta, ut in, tuæque sancta Es-
 clesia, tuque successores illum cum om-
 nibus tibi pertinentibus liberè teneant,
 Et ordinent in perpetuum.

CXLII.

SILVESTER II.

ANNO CHRISTI 999.

OTTONIS III. IMP. 4. BASIL.
 ET CONST. 24.

SILVESTER II. *Gerbertus* antea
 dictus, natione Aquitanus, primo
 Remorum, deinde Ravennatum
 Archi-Episcopus, anno 999. IV.
 Nonas April. Ottone III. adjutor.
 (1) cujus fuerat præceptor, ad Pon-
 tificatum pervenit. Hunc infamavit
 Benno Cardinalis, tempore Grego-
 rii VII. impudentissimus calumnia-
 tor, scribens, magicis artibus ade-
 ptum esse dignitatem summam. At
 temeraria unius hominis vox extin-
 guitur laudibus, quas in Silvestrum
 II. conferunt Scriptores æquales;
 itémque elogio illo, quod Sergius IV.
 Ge-

Bar. an.

999. §.

2. 3.

Pag §. 1.

2. 3.